

Dobre praktyki hiszpańskich spółdzielni

Funkcjonujące w Hiszpanii rozwiązania ułatwiające zakładanie i prowadzenie spółdzielni w sposób zdecydowany poprawiły sytuację na tamtejszym rynku pracy. Polskie władze borykające się z problemem bezrobocia część z tych udogodnień mogłyby z powodzeniem zastosować w naszym kraju.

Dzięki współuczestnictwu w projekcie „Możemy Więcej – Partnerstwo na rzecz spółdzielni socjalnych” przedstawicielka „GSiA” wzięła udział w spotkaniu partnerów ponadnarodowego projektu w hiszpańskim miasteczku Santiago de Compostela. Wizyty w spółdzielniach i przedsiębiorstwach socjalnych umożliwiły uczestnikom wyjazdu poznanie stosowanych przez stronę hiszpańską metod oraz wymianę doświadczeń.

Europejskie priorytety

Hiszpanie od lat wykorzystują możliwości, jakie daje przynależność do europejskich struktur. Kluczowym momentem dla tamtejszej gospodarki było przystąpienie w 1986 r. do EWG, a w 1992 r. do Unii Europejskiej. Dzięki temu Hiszpania mogła korzystać z funduszy strukturalnych przeznaczonych w największym stopniu dla rolnictwa, których celem jest niwelowanie różnic ekonomicznych między krajami Wspólnoty. Członkostwo w Unii zaowocowało reformą rolnictwa, w którym obecnie pracuje około 6,5 proc. ludności, podczas gdy w chwili akcesji – prawie 20 proc.

Wzrasta rola samorządów

W Hiszpanii widać proces decentralizacji administracji publicznej. Rośnie rola samorządów

w kształtowaniu m.in. polityki zatrudnienia, w tym osób niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem. Wiele hiszpańskich prowincji realizuje własne programy rehabilitacji zawodowej. Na przykład w Galicji wdrożono program aktywizacji obszarów wiejskich, dzięki któremu powoli udaje się zah-

dzielni jako spółki prawa handlowego.

Przykładem takiego przedsiębiorstwa – działającego jako spółka z o.o. – jest Hortoflor 2, spółdzielnia produkująca warzywa i kwiaty w naturalny sposób. Władze prowincji przekazały rolnikom ziemię na własność oraz przyznały dotację na organizację i wyposażenie w sprzęt. Osoby należące do spółdzielni pracują więc we własnych gospodarstwach. Działalność odbywa się dużym nakładem pracy ręcznej bez udziału ciężkiego sprzętu, dlatego władze prowincji

Zakład recyklingu samochodów TRAMEVE S.L. jest przedsiębiorstwem społecznym zatrudniającym w 90 proc. osoby niepełnosprawne. W celu zdobycia kontraktów i nowych klientów spółdzielnia stowarzyszona jest w konfederacji. Zakład prowadzi szczegółowy katalog odzyskanych części, które można kupić po preferencyjnych cenach.

mować proces wyludnienia wsi, zatrzymać, a nawet zachęcać ludzi do powrotu na wieś. Jest to możliwe m.in. dzięki tworzonej przez spółdzielnie socjalne, które konstruowane są w sposób umożliwiający uruchamianie mechanizmów rynkowych. Jednym z nich jest prowadzenie spół-

przyznają dotacje do wody i elektryczności. Obniżyło to koszty produkcji o około 20 proc. Pozwoliło również na konkrowanie z innymi przedsiębiorstwami, a sposób pracy ręcznej stał się elementem promocji produk-

dokończenie na str. XXVIII

Nieregularne

Śr. nakład 11000 egz.

Zasięg ogólnopolski

Dobre praktyki hiszpańskich spółdzielni

dokończenie ze str. XXVII

tów. Od 1999 r. stworzono w ten sposób 151 miejsc pracy.

Pomagać bezrobotnym

Problemy związane m.in. z rynkiem pracy zmalały też dzięki wdrożeniu w latach 1995–1999 inicjatyw unijnych. Inicjatywa EMPLEO (zatrudnienie) zaowocowała stworzeniem wielu nowych miejsc pracy oraz wzrostem konkurencyjności siły roboczej. Do pracowników zagrożonych bezrobociem skierowany był projekt ADAPT, który miał na celu uzupełnienie wykształcenia zgodnie z wymogami pracodawcy.

Niezależnie od pomocy europejskiej hiszpańskie władze cen-

tralne bardzo ściśle współpracują z lokalnymi samorządami, wspierając tworzenie nowych miejsc pracy w gospodarce społecznej, m.in. subwencjonując miejsca pracy dla bezrobotnych w spółdzielniach i spółkach pracowniczych. Pomoc ta przysługuje m.in. bezrobotnym do 25 lat, którzy wcześniej nie mieli płatnej pracy, bezrobotnym powyżej 45 roku życia, kobietom bezrobotnym lub takim, które w ciągu ostatnich 24 miesięcy urodziły dziecko, niepełnosprawnym ze stopniem niepełnosprawności powyżej 33 proc., bezrobotnym uznanym za dotkniętych wykluczeniem społecznym.

Warto podkreślić, że w hiszpańskiej polityce zatrudnienia

niepełnosprawnych ważną rolę odgrywa kwestia ich integracji na otwartym rynku pracy. Zapewnienie pracy w warunkach chronionych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy nie ma miejsc na wolnym rynku. Z założenia zatrudnienie chronione stanowi formę przejściową, przygotowującą do pracy na wolnym rynku.

System kwotowy wspierania zatrudnienia wprowadzono już w 1983 r. Nakłada on na pracodawców – zatrudniających co najmniej 50 pracowników – obowiązek zapewnienia 2 proc. etatów dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością. Osoby niepełnosprawne przed zwolnieniem chroni prawo. Dodatkowo przepisy zachęcają do zatrudniania

Polska i Hiszpania – porównanie

Hiszpania z różnych względów może stanowić dobry przedmiot porównań z Polską. Oba kraje mają zbliżoną liczbę ludności – około 40 milionów, której 90 proc. stanowią katolicy. W momencie przystąpienia do Unii Europejskiej poziom bezrobocia obu państw kształtował się na porównywalnym poziomie i wynosił ok. 23–25 proc. Podobieństwa można zauważyć również w podziale administracyjnym Hiszpanii i Polski. W obu krajach działają trzy ogniwa samorządu terytorialnego. Podstawową jednostką jest gmina, których w Hiszpanii jest ok. 8000. Kolejny stopień podziału to prowincje odpowiadające polskim powiatom – jest ich 50. W Hiszpanii utworzono też 17 autonomicznych regionów – odpowiedników naszych województw.

Regiony poza szerokim władztwem administracyjnym i organizacyjnym posiadają własne uprawnienia legislacyjne. Na czele autonomicznej wspólnoty stoi rząd i parlament. Statuty autonomiczne opierają się na państwowych ustawach – uchwalanych przez parlamenty regionalne, które wraz z konstytucją stanowią tzw. blok konstytucyjny. Organami regionu są zgromadzenie ustawodawcze oraz rząd regionalny z prezydentem regionu na czele. Hiszpańskie regiony w odróżnieniu od polskich województw mają dużą swobodę i mogą podejmować wiele inicjatyw ustawodawczych, np. dotyczących podatków, edukacji.

Warto zaznaczyć, iż autonomia regionów i jej granice mają swoje uwarunkowania historyczne, dlatego tak silnie podkreślana jest ich odrębność i przywiązanie ludności. Wyraźniejsze różnice rysują się w funkcjonowaniu prowincji (będącej poniekąd odpowiednikiem polskich powiatów) stanowiącej drugi szczebel samorządu lokalnego. Prowincja to korporacja lokalna posiadająca własną osobowość prawną. Funkcjonuje jako zrzeszenie gmin oraz jako okręg administracyjny dla wypełniania zadań państwa. Prowincje są jednostkami administracji rządowej realizującymi państwowe i regionalne zadania administracyjne, a ich zakres określany jest jako „wspierający” samorząd.

Najniższym szczeblem samorządu lokalnego – tak samo jak w Polsce – jest gmina. Jej organy to: rada gminy (w skład której wchodzi radni wybierani przez mieszkańców gminy w wyborach powszechnych) i burmistrz jako przewodniczący wybierany przez radnych albo mieszkańców. Gmina w zależności od liczby mieszkańców odpowiada m.in. za takie zadania, jak: ■ bezpieczeństwo w miejscach publicznych ■ ochrona cywilna i przeciwpożarowa ■ planowanie przestrzenne ■ ochrona środowiska ■ zapewnianie opieki zdrowotnej ■ pomoc społeczna i resocjalizacja ■ zaopatrzenie w wodę i oświetlenie ulic, utylizacja odpadów, kanalizacja ■ komunikacja publiczna ■ kultura, sport, turystyka ■ uczestnictwo w planowaniu oświatowym.

Nieregularne

Śr. nakład 11000 egz.

Zasięg ogólnopolski

Spółdzielnia Hortoflor 2 specjalizuje się w produkcji warzyw i kwiatów. Wsparcie władz lokalnych w postaci dotacji pozwala na zmniejszenie kosztów produkcji, tak aby swobodnie konkurować na rynku.

osób niepełnosprawnych: pracodawcy mogą otrzymywać dotacje na tworzenie i przystosowanie miejsc pracy, korzystają z różnego rodzaju zwolnień i ulg podatkowych.

Spółdzielnia niepełnosprawnych

W Hiszpanii zakłady pracy chronionej prowadzone są przez instytucje publiczne, organizacje pozarządowe oraz podmioty prywatne.

Spółdzielnię zatrudniającą osoby niepełnosprawne umysłowo (na 15 osób – 90 proc.) jest zakład recyklingu samochodów TRAMEVE S.L. działający w Santiago de Compostela, zrzeszony w Galicyjskiej Konfederacji Osób Niepełnosprawnych COGAMI – organizacji pozarządowej zarządzającej działalnością 20 firm społecznych.

Zakład powstał po wprowadzeniu w Unii Europejskiej przepisów nakładających obowiązek utylizacji zużytych samochodów. Zatrudnienie niepełnosprawnych to cykl działań: demontaż elementów, utylizacja szkodliwych substancji, katalogowanie, skład i sprzedaż części. Obecnie firma

na siebie zarabia, a wypracowany zysk przeznacza na rozwój działalności. Może też liczyć – podobnie jak inne spółdzielnie i spółki pracownicze – na dofinansowanie inwestycji do 50 proc. poniesionych kosztów z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Z tego samego źródła pochodzi kredyt preferencyjny dla przedsiębiorstw trzeciego sektora, którego udzielają instytucje kredytowe mające podpisane umowy z ministerstwem pracy lub lokalnym samorządem. Warunkiem skorzystania z kredytu jest posiadanie wkładu własnego w wysokości 25 proc. pożyczanej sumy. Kredyt – ze stałym oprocentowaniem 3 proc. – spłacany jest jednorazowo od całej kwoty bez względu na okres od pożyczki do spłaty. Istnieje możliwość prolongaty.

Co ważne, spółdzielnie i spółki pracownicze otrzymują też współfinansowaną przez Europejski Fundusz Społeczny pomoc techniczną: systemy informatyczne, nowe technologie. Jej wartość nie może przekraczać 20 000 euro.

Ponadto sektor gospodarki społecznej otrzymuje wsparcie

w postaci szkoleń i kształcenia kadr. Na taką pomoc mogą liczyć podmioty reprezentujące trzeci sektor: uniwersytety i placówki edukacyjne *non profit*. Państwo wspiera też rozwój ogólnokrajowych organizacji i stowarzyszeń spółdzielczych oraz innych organizacji gospodarki społecznej, których celem jest reprezentacja ogólnokrajowa, koordynacja, wymiana informacji itp. Wysokość dotacji pokrywającej koszty funkcjonowania takich instytucji wynosi 160 000 – 420 000 euro rocznie.

Wspólne działanie mimo różnic

Królestwo Hiszpanii jest regionalnie zróżnicowane, dotyczy to również kwestii bezrobocia. Wśród 17 autonomicznych regionów jego rozpiętość wynosi nawet 13 punktów procentowych. Hiszpanie postawili na to, co w unijnej gospodarce społecznej najważniejsze – na rozwój spółdzielni, товариств ubezpieczeń wzajemnych, stowarzyszeń i fundacji. Podobnie jak w ustawodawstwie wielu krajów starej Unii, także w Hiszpanii spółdzielczość i gospodarka spółdzielcza mają wysoką rangę. W hiszpańskiej konstytucji jest nawet zapis o tym, że władze publiczne wspierają rozwój przedsiębiorstw spółdzielczych..

Renata Maciejczak

Tekst powstał w związku z realizacją projektu „Możemy Więcej – Partnerstwo na rzecz spółdzielni socjalnych” finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL „GSIA” jest jednym z partnerów przedsięwzięcia.

Nieregularne

Śr. nakład 11000 egz.

Zasięg ogólnopolski

